

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG NAPJAI - az épített örökség ünnepe

2013. SZEPTEMBER 21-22.

szombat-vasárnap

Központi téma: A VIZEK HÁZAI

Ezzel a választással a 2013. évi Budapesti Víz Világtalálkozóhoz kapcsolódunk, melyet számos rendezvény kísér. A természetes tavak és folyók védművei, hídjai, a kastélyparkok és közterületek tavaihoz kapcsolódó építmények, a forrásházak, kutak, víztornyok és tározók, a fürdők, a csatornázással kapcsolatos létesítmények épített örökségünk mindennapi és nagyon fontos részei. Bemutatásuk módot ad ipari építészetünk, technikatörténeti érdekességeink, tárgyi emlékeink számba vételére.

A kiemelt téma mellett jó lehetőség nyílik ezen a két napon hazánk sokszínű és gazdag építészetének bemutatására. A Kulturális Örökség Napjain (KÖN) ezért örömmel adunk hírt minden értékes, érdekes épület megnyitásáról vagy a hozzájuk kapcsolódó programokról, sétákról.

De jó alkalom nyílik az országos jelentőségű évfordulók, történelmi események megünneplésére, megemlékezések megtartására is.

Általános ismeretek:

Az Európa Tanács védnökségével **1984 óta már negyvennyolc országban** rendezik meg az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő Európai Örökség Napokat (European Heritage Days), amely hazánkban a Kulturális Örökség Napjai néven ismert. Ebből az alkalomból **több olyan épület is megnyitja kapuit az érdeklődők előtt, amely máskor nem, részlegesen, időlegesen vagy csak a társadalom egyes rétegei számára látogatható.** A folyamatosan nyitva tartók pedig ezen a két napon gyakran olyan helyekre is bevezetik a látogatót, melyek egyébként zárva vannak a nagyközönség előtt. A helyszínek túlnyomó többsége számtalan érdekes programmal is várja az érdeklődőket.

Magyarországon minden év **szeptember harmadik hétvégéjén** több tízezer kerekednek fel, hogy végiglátogassák a számukra érdekes helyszíneket. Sokan már előre útitervet készítenek, hogy viszonylag rövid idő alatt, minél több helyszínt ismerjenek meg. Öröndetes a csoportos látogatások számának növekedése.

Egy-egy épület, helyszín megnyitását bárki kezdeményezheti – a tulajdonos, kezelő, működtető engedélyével és egyetértésével. A csatlakozó épületnek, helyszínnek nem kell feltétlenül védettnek lennie, funkcióját tekintve sincs semmilyen követelmény, bár lényegesen nagyobb számú érdeklődőt vonzhat, ha sajátos esztétikai vagy jelentős történeti értékkel bír. Fontos a kortárs építészet, a tájépítészet, a feltárt régészeti lelőhelyek, temetők bemutatása is.

A helyszínek részéről a vendégek fogadása önként vállalt szolgálat, ezért a kezdeményezők maguk döntenek el, mekkora részt tesznek bejárhatóvá, és milyen rendezvénnyel várják az érdeklődőket, viszont az ő felelősségük, hogy a benevezett helyszín, program vagy séta a meghirdetett időpontban elérhető legyen. A jelentkezés feltétele az **ingyenesség.**

A KÖN ma már mozgalom, helyi önkormányzatok, közösségek, szakmai és a civil szervezetek vesznek részt benne, fognak össze, hogy bemutassák épített örökségüket. A részvétel egyúttal arra is jó alkalom, hogy **önkéntesek és látogatók együtt ünnepeljék a helyi értékeket, jó hangulatú, közös élményben legyen részük, és erősítsék az összetartozást.**

A www.oroksegnapok.hu honlapon már több száz helyszín, rendezvény és séta hirdeti magát, ismerteti a programjait. Sok helyszín **információs anyaggal** várja a látogatókat, de a legnagyobb érdeklődés a **vezetett séták** iránt van.

A KÖN programjai ismertté tételét segíti a www.oroksegnapok.hu honlap, a **KÖN2013 facebook** oldal és az **országosan terjesztett programfüzet** is. A programfüzetet kiadó és terjesztő vállalkozás interjú, 'ajánló' megjelentetésével, valamint banner-kampánnyal is hozzájárul az esemény terjesztéséhez.

Az újonnan csatlakozó és a régi helyszínek számára a rendezvény előtt tájékoztatást küldünk, amiben kérjük a helyi figyelemfelhívás megszervezését és azt, hogy a rendezvényt követően tapasztalataikat osszák meg a szervezőkkel, hogy ezeket a jövőben hasznosíthassuk.

Egy kis visszatekintés:

Magyarországon 1999 óta az Országos Műemlékvédelmi, majd 2002-től a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal szervezte az eseményt, 2013-ban a Belügyminisztérium és Emberi Erőforrások Minisztériuma, valamint háttér intézményei összefogásával valósul meg program.

- 2005. Kő kövön... marad (várak, kastélyok, erődök)
- 2006. Fél(t) múlt építésze (A szocreál Magyarországon)
- 2007. Haza és haladás (reformkor és klasszicizmus)
- 2008. Újjászületés - Reneszánsz év
- 2009. Templomok és szakrális terek
- 2010. A felemelő század (reformkor)
- 2011. Ezer magyar ház
- 2012. Örökölt üzenet

Az 2013 évi szervezésről:

2013-ban a Kulturális Örökség Napjai a **Belügyminisztérium Örökségvédelmi Főosztálya**, a **Lechner Lajos Tudásközpont**, az **Emberi Erőforrások Minisztériuma** és a **Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ** közös szervezésében valósul meg. Hét éve a Szakrális Művészetek Hete - ma már az **Ars Sacra** szervezésében – idén is jegyez közös programot a KÖN-el. A **Vidékfejlesztési Minisztérium** támogatta a Vizek házai központi témát. A KÖN ez évi szervezésében együttműködő partner a **Magyar Reneszánsz Alapítvány**. A **Szegedi Somogy Károly Városi és Megyei Könyvtár** önzetlen felajánlása következtében a Lechner Lajos munkásságáról összeállított kiállítás szeptember 18-án nyílik meg a Lechner Lajos Tudásközpont székházában. A rendezvény országos megnyitójának Kőszeg városa ad otthont, ahol *A Műemlékvédelemért – Forster Gyula-díj és -emlékérem*, valamint *A Régészeti örökségért Schönvisner István-díj és A Régészeti örökségért Schönvisner István-emlékérem* átadásával több szakember és civil egyén és szervezet munkája nyer elismerést.

A 2013. év helyszínei számokkal, érdekességekkel.....

128 településen közel 300 helyszínt jelentett be **360 szervező**. (részletesen: www.oroksegnapok.hu)

Budapesten az

I. kerületben a De la Motte-Beer palota új érdekességekkel várja látogatókat....

II. Érdemes felkeresni a Külügyminisztérium, és a Statisztikai Hivatal épületét.

A III. kerületben Krúdy egykori lakóházának kapuja is kinyílik, ha csak rövid időre is... (A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumnak otthont adó épület)

IV. kerület - Az újpesti Városháza épületébe most nem ügyintézés miatt kell belépni.

Az V. kerületben van a legtöbb helyszín, a Belügyminisztérium több év szünet után ismét látogatható, a

VI. kerületben a Magyar Gyógyszerészeti Kamara épülete csak KÖN alkalmával nyílik meg.

VII. kerület - Seress Rezső egykori otthonát idén is meg lehet tekinteni.

VIII. kerület - A Vas utcában a Széchenyi István Kereskedelmi Szakközépiskola a kezdetektől mutatja büszkén mutatja be a Lajta Béla és Kozma Lajos tervezte kiváló épületet. A Martsa-műterem egy gyöngyszem a kerület kulturális értékei között.

IX. kerület - Mese egy postarablásról egy Ferenc körúti bérházban, s többi kerületi érdekesség a Ferencvárosi helytörténeti Gyűjteményben ismerhető meg.

X. kerületben a Kőbányai víztározó és pincerendszer is izgalmas helyszínek.

A XI. kerületben a Lechner Lajos Tudásközpont Budafoki úti épülete, a volt dohánygyár a korai vasbeton szerkezet szép példája, a

XII. kerületben két, a városi vízellátás szempontjából hajdan fontos kúttal lehet megismerkedni.

A XIII. kerületben a Wesselényi csónakház igazi kuriózum, kapcsolódik a vizek házaihoz, de ipari, műszaki különlegesség is. Több fürdő is megnyitja kapuját, pl. a Gellért fürdő eredeti, máig működő hullámkamrája is megtekinthető.

A XIV. kerület a 100 éve elhunyt Klösz Györgyöt, városfotóit mutatja be. XV.

XVI. kerületben egy helyszínt jelentettek be és három érdekes sétát terveznek a szervezők

XVII. – XX. kerületekből nem jelentkezett helyszín

A XXI. kerületben a 100. születésnapját ünneplő Kvassay Zsili a Duna szabályozása óta látja el feladatát.

A XXII. kerületben 5 helyszín, akár sétára felfűzve kínál régi-új látnivalókat. Egy kis hangulatot a régi Budafokból.

Bács Kiskun megye: A Tassi Zsili új helyszín, Tiszaalpár húséges jelentkező

Baranyában 9 helyszín közül a pécsvárad Árpád-kori Várkápolna idén első alkalommal jelentkezett.

Békésben, Orosházán a Padlás múzeum és mezőhegyesi Ménes udvar,

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 16 helyszín lesz látogatható.

Csongrád megyében (12 helyszín) Szegeden a Vízügyi történeti emlékhely és Szentesen a Szivattyútelep ígér új ismereteket.

Fejér megye a kastélyok megyéje: Nádasdladány, Dég és Fehérvárcsurgót lehet ajánlani. Székesfehérváron az Árpád-fürdő is megtekinthető lesz.

Győr- Moson-Sopron megyében 16 malom és csárda, több „vizes” túra ajánlható.

Hajdú-Biharból megyéből csak Debrecen jelentkezett, hűségen KÖN helyszínekkel

Hevesben Ecséd, Eger, Sirok település vár vendégeket.

Jász-Nagykun-Szolnok 7 településsel van jelen a listán.

Komárom megyében 14 helyszín lesz. A neszélyi Hajóskanzen mellett, több tatai helyszín közül a Víztorony emelhető ki.

Nógrád egy helyszínt jegyez, de nem akármilyent! A Mátraverebélyi Víztorony igazi ipari csemegének ígérkezik....

Pest megyében Isaszeg, Dömsöd, Budajenő is várja látogatókat, a nagybörzsönyi vizimalom a központi téma szép példája.

Somogy megyében az Alsóbogáti kiskastély biztos, hogy sok érdeklődőnek kelti fel a figyelmét.....

Szabolcs Szatmár Bereg megyében Tuzsér nem hagyható ki....

Tolnában a Báta Halászház a vízi emberek életét mutatja be,

Vas Tokorcs, Nyőgér és Nick kevésbé ismert települések, de talán mégiscsak érdemes felkeresni az ajánlott helyszíneket.

Veszprém megyében 15 helyszín lesz látogatható, érdemes lesz az első alkalommal jelentkezett a Benedek hegyi óvóhelyet felkeresni és megtekinteni, rajta kívül még 4 helyszín most nyitja meg először kapuját.

Zala Zalaszentlőrinc három helyszín kínálja látóival, valamint az ország egyetlen Halászkápolnája, Vonyarcvashegyen...

Kőszegen, az országos megnyitó városában 10 helyszín fogad vendégeket, a rendezvényeket színesítik a Szellemi Kulturális Örökség nemzeti jegyzékére felvett elemek közösségeinek bemutatói. Még egyszer ennyi helyszín várja a hétvégén a nyugati határszélen kalandozókat. Szombathelyen a Sárdi éri vízműgépház lehet különösen érdekes.

Ausztriában 3, **Szlovákiából** 5 helyszín jelentkezett a hívószóra.

A helyszínekhez, mint épületekhez kapcsolódóan, de akár önállóan is 150 rendezvény várja a látogatókat, és a kirándulni vágyók 50 séta közül választhatnak.

A Forster Központ 13 helyszín részleges ingyenes nyitva tartásával járult a rendezvény sikeréhez.

Vizes helyszínek:

Budapesten: 10-nél több

Vidéken: 20-nál több

Rendezvények összesen: 20 körül

Séták összesen: 20-nál több

A csak KÖN idején látogatható helyszínek: 4

A bejelentkezett helyszínek, rendezvények 13 kategóriába csoportosíthatók (csak KÖN alkalmából látogatható épületek; társasház, lakóház; közintézmények, hivatalok; ipari, műszaki létesítmények; kastélyok, kúriák, várak; múzeumok, kiállítóhelyek, galériák; oktatási épületek; nemzetiségek, tájházak; szakrális helyek; természeti értékek, parkok, temetők; régészeti helyek; XX.-XXI. századi épületek; szakrális művészetek hete.)

Idén az ipari, műszaki emlékek száma 40-50 között van, három régészeti helyszín látogatható.

Budapest, 2013. szeptember 12.